

Ostupoliitika

Puuviljad, köögiviljad, lilled ja taimed

Lidl Eesti OÜ • Seis: 17.09.2025

Sisukord

Meie vastutus puuviljade, köögiviljade, lillede ja taimede eest	2
Taustateave	6
Meie pühendumus puuviljade, köögiviljade, lillede ja taimede vastutustundlikule käitlemisele	9
Meie mõjude parem mõistmine riskianalüüsi abil	11
Sertifikaatide kasutamine keskkonna- ja sotsiaalsete standardite kehtestamiseks	13
Puu- ja köögiviljade, lillede ja taimede jätkusuutliku viljeluse ja transpordi edendamine	16
Üheskoos muutuste elluviimine Tõrge! Järjehoidjat pole määratletud.	
Lisa 1: Puu- ja köögiviljade toimeainete loend	26
Lisa 2: Lillede ja taimede toimeainete loend	34
Sõnastik	40
Allikad ja lingid	45

Meie vastutus **puuviljade, köögiviljade, lillede ja taimede** eest

Meie värskuse, kvaliteedi ja jätkusuutlikkuse lubadus.

Lidli jaoks on puu- ja köögiviljad oluliseks osaks sortimendist. Meie soov on igapäevaselt pakkuda parimat kvaliteeti ja värskust parima hinnaga. See lihtne, kuid ambitsioonikas põhimõte on meie kui igapäevaste värskeste puu- ja köögiviljade müüja väärtuste ja identiteedi kõigutamatu alus.

Värsked puu- ja köögiviljad on iga kaupleja jaoks oluline valdkond, mille keskmeks on meie jaoks alati toiduohutus. Kliendid saavad alati

usaldada meie lubadust pakkuda kõrgeimat kvaliteeti ja värskust. Meie järjepidevat pühendumust kinnitavad arvukad rahvusvahelised tunnustused värskuse ja jätkusuutlikkuse eest. Need auhinnad on meile ühtaegu nii tõestus kui ka innustav jõud, et jätkata koostööd oma tarnijate ja partneritega ning ka edaspidi esile tõsta sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid väärtusi.

Üleminekuga Planetary Health Diet (PHD) [@Lidl RIIK: palun lisada link sõnastiku avalehele](#) toitumismudelile, mis on ülemaailmsete toitumisharjumuste muutmise teaduslik alus, püütakse saavutada tervislikum ja jätkusuutlikum toitumine kõigile planeedi elanikele.¹ Selle taustal muutub taimsete toiduainete tarbimine jätkusuutlikkuse seisukohalt üha olulisemaks. PHD eesmärkide saavutamise olulised tugisambad on täisteratoodete osakaalu suurendamine, taimsete valkude suurem tarbimine ning puu- ja köögiviljade rohkus igapäevases toitumises.

¹ Eatforum: The EAT – Lancet Commission on Food, Planet, Health, 2024

Meie vastutus puuviljade, köögiviljade, lillede ja taimede eest

Lidli jaoks on jätkusuutlik tegutsemine eduka tuleviku aluseks. Võtame vastutuse kõikjal, kus Lidli tegevus avaldab mõju inimestele ja keskkonnale. Vastutustundlik tegutsemine on meie viis igapäevaselt oma kvaliteedilubaduse täitmiseks ja selleks, et kindlustada meie ettevõtte tulevikku.

Selle taustal oleme töötanud välja oma ettevõtte sotsiaalse vastutuse strateegia. Anname sellega oma vastutustundliku tegevuse nõudele selge suuna. Meie ühine ja kõikehõlmav arusaam jätkusuutlikust tegevusest käsitleb kuut strateegilist põhiteemat: „Säästes ressursse“, „Kaitstes kliimat“, „Austades Elurikkust“, „Tegutsedes õiglaselt“, „Edendades tervist“ ja „Osaledes dialoogis“. Nende toel saame kirjeldada seda, kuidas me Lidlis mõistame ja võtame vastutuse keskkonna, inimeste ja oma klientide ees.

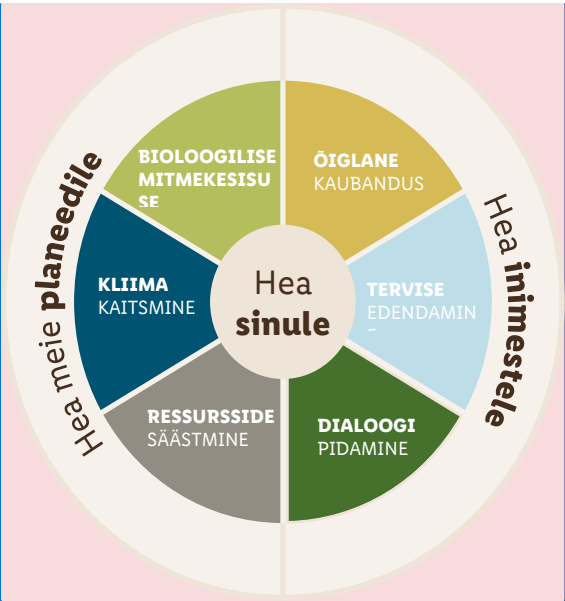
Meie vastutus puuviljade, köögiviljade, lillede ja taimede eest

Värsked ja tervislikud toiduained on meie tootevaliku aluseks. Seetõttu on Lidlis võetud eesmärgiks muuta toodete tooraine tarneahelad sotsiaalselt ja keskkondlikult sõbralikuks. Lidlis oleme teadlikud oma vastutusest, sest toidukaupade müüjana saame olulisel määral mõjutada seda, kuidas meil müüdavaid toiduaineid ja tarbekaupu toodetakse ja kasvatatakse.

Sedasi anname panuse oma strateegilistesse teemadesse „Säästes ressursse“, „Kaitstes kliimat“, „Austades elurikkust“ ja „Osaledes dialoogis“.

Meie rahvusvaheline ettevõtte sotsiaalse vastutuse strateegia Lidlis

Kommenteerinud [VK1]: We found different versions of these fields, please let us know which are correct: Verb first as in the image here (<https://corporate.lidl.ee/et/ettevotte-sotsiaalne-vastutus>) or Verb second as on the subpages and in the Ostupoliitika eest Vesi ([file:///C:/Users/siemersv/Downloads/Lidl%20Eesti%20vee%20ostupoliitika%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/siemersv/Downloads/Lidl%20Eesti%20vee%20ostupoliitika%20(1).pdf)). Also in the published water EKP we saw for resources the version „ressursside edendamine“.

Kommenteerinud [LK2R1]: Resursside edendamine means "promoting resources" which essentially means nothing. It definitely needs to be "**Säästes ressursse**".

Also other sections to be changed: "Õiglane kaubandus" -> "**Tegutsedes õiglaselt**"; "Dialoogi pidamine" -> "**Osaledes dialoogis**"; "Bioloogilise mitmekesisuse austamine" -> "**Austades elurikkust**"; "Tervise edendamine" -> "**Edendades tervist**"; "Kliima kaitsmine" -> "**Kaitstes kliimat**"

Taustateave

Taustateave puuviljade, köögiviljade, lillede ja taimede viljeluse kohta

Puuviljade, köögiviljade, lillede ja taimede kasvatus mõjutab inimest ja keskkonda mitmel moel. Lilled ja taimed tulevad euroopasiseselt tavaliselt Hollandist ja Itaaliast. Väljaspool Euroopat kuuluvad sellised ekvaatorilähedased riigid nagu Keenia, Kolumbia, Etioopia või Ecuador oluliste tootmisriikide hulka.

Euroopasiseselt pärinevad enamikud puu- ja köögiviljasordid Hispaaniast, Itaaliast, Prantsusmaalt, Poolast ja Hollandist. Väljaspool Euroopat on põhilisteks põllukultuure kasvatavateks riikideks Costa Rica, Lõuna-Aafrika, Kolumbia ja Maroko.

Liigne/asjatundmatu
taimekaitsevahendite ja väetiste
kasutus kujutab endast ohtu töötajate
tervisele ja keskkonnale.²
Ka metsade raadamine ja monokultuurid
ohustavad bioloogilist mitmekesisust.³

Toidukasvatuse ja transpordi käigus
tekkivad heitmed mõjutavad kliimat
negatiivselt.
Kuni **30%**
kasvuhoonegaaside heitkogustest
on põllumajanduse põhjustatud –
suurem osa sellest on tingitud
tooraine tootmisest.⁴

Vesi on piiratud ja üks olulisemaid
ressursse inimestele ja keskkonnale.
70%
ülemaailmsest veetarbimisest
on tingitud põllumajandusest.⁵

² Umweltbundesamt (Saksamaa keskkonnaamet): Pflanzenschutzmittel, 2024

³ Wagner, D. L.; Grames, E. M.; Forister, M. L.; Berenbaum, M. R. & Stopak, D.: Insect decline in the Anthropocene: Death by a thousand cuts, 2021

⁴ Our World in Data: How much of global greenhouse gas emissions come from food?, 2021

⁵ WWF: Wasserverbrauch und Wasserknappheit, 2021

Meie pühendumus

Meie pühendumus puuviljade, köögiviljade, lillede ja taimede vastutustundlikule käitlemisele

Ettevõtte hoolduskohustus

Oleme veendunud, et püsivat edu saab saavutada ainult säästva arengu kaudu. „Teel homsesse“ kirjeldab seda suhtumist ja esindab meie lähenemist ja vastutustunnet kõigis Lidlit puudutavates valdkondades. Teel keskkonnasõbraliku ja sotsiaalselt vastutustundliku majanduse poole on Lidl jaoks keske tähtsusega ettevõtte hoolduskohustus.

Tervikliku ja kogu ettevõtet hõlmava lähenemise kaudu tagab Lidl vastavuse nii enda kui ka regulatiivsetele sotsiaalse vastutuse nõuetele. Seepärast oleme oma CSR-strateegia fookusteemadesse juurutanud kõikehõlmavad ettevõtte hoolduskohustuse juhtimispõhimõtted [\[@Lidl RIIK: palun lisada ettevõtte hoolduskohustuse dokumendi link\]](#).

Lidli toorainestrategia

Ostude tegemisel on Lidl jätkusuutlikkuse strateegia keskseks komponendiks tooraine tarneahelate kujundamine sotsiaalselt vastutustundlikul ja keskkonnateadlikul viisil – seda ka puu- ja köögiviljade, lillede ja taimede osas. Meie eesmärgiks on vähendada oma toodete negatiivseid ökoloogilisi ja sotsiaalseid mõjusid nii palju kui võimalik – alates kasvatamisest kuni koristamiseni ja edasisest töötlemisest kuni transpordini poodidesse.

Struktureeritult ja sihipäraselt edasiliikumiseks on Lidl välja töötanud tervikliku toorainestrategia, mis põhineb siin näidatud **neljal põhimõttel**. Nende elluviimisega tagame süsteemse lähenemise toorainega seotud eesmärkide saavutamisele.

Edendame puu- ja köögiviljade ning lillede ja taimede vastutustundlikku viljelust

1 Mõjude mõistmine

Tuvastame oma tarneahelates riskid ja tagame läbipaistvuse.

2 Standardite kehtestamine

Meie tarnijad ja tooted on sertifitseeritud tunnustatud standardite alusel.

3 Alternatiivide edendamine

Edendame jätkusuutlikku viljelust vastutustundlike toodetega.

4 Muudatuste juhtimine

Oleme kaasatud algatustesse ja projektidesse.

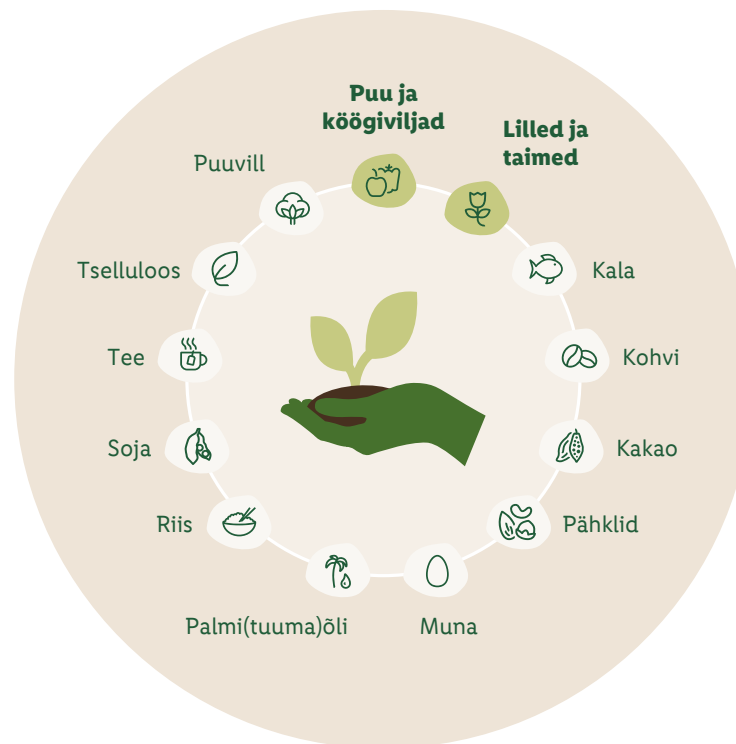
Kriitiliste toorainete käitlus

Keskendume nn kriitilistele toorainetele põhinedes ekspertidega koostöös läbi viidud süstemaatilise riskianalüüsi tulemustele. Selle analüüsi kohaselt ei avalda need toorained mitte ainult suurimat mõju inimestele ja keskkonnale, vaid on ka meie tootevaliku jaoks väga olulised.

Lidli strateegia puuviljade, köögiviljade, lillede ja taimede jaoks

Puu- ja köögiviljade, lillede ja taimede jätkusuutlik viljelus ja tootmine ei ole Lidl'i jaoks ülesanne tulevikuks vaid on oluline juba praegu. Meie eesmärgiks on kaitsta ressursse kogu väärtusahela ulatuses ja kasutada neid vastutustundlikult sihipäraste meetmete abil. Panustame sellesse juba täna.

Üksikasjalikku teavet meie kriitiliste toorainete käitlemise kohta leiate järgmistest sektiioonist ning meie kodulehelt leitavatest ostupoliitikatest [[@Lidl Riik: kohandada vastavalt veebilehe väljaandele](#)].

Meie mõjude parem mõistmine riskianalüüsi abil

Esimene samm elujõulise strateegia suunas on mõista oma tegevuse mõjusid ja sõltuvusi ning määrata kindlaks meile kriitilised teemad.

Toiduohutuse riskianalüüs

Toiduohutuse jaoks on meil riskipõhine kontrollisüsteem. Sellele tuginedes laseb Lidl välistel, sõltumatutel laboritel regulaarselt teha keemilis-analüütilisi uuringuid. Enam kui 20 000 analüüsi aastas võimaldavad meile ajakohast ülevaadet võimalikest esinevatest toimeainejääkidest puu- ja köögiviljades, lilledes ja taimedes. Seega, ei taga meie analüüsid mitte ainult toidu- ja tooteohutust, vaid võivad samal ajal esile tuua võimalusi pestitsiidi- ja väetisekasutuse vähendamiseks.

Inimesi ja keskkonda mõjutavad riskianalüüsid

Kõikehõlmavate ja regulaarsete riskianalüüside abil uurime ökoloogilisi ja inimõiguste alaseid riske meie väärtusahelates. Seejuures tuvastame andmepõhiselt potentsiaalseid negatiivseid mõjusid ning päritoluriigist tulenevaid riske seoses bioloogilise mitmekesisuse ja veega.

1. Tuvastame oma tarneahelates riskid ja tagame läbipaistvuse.

Selleks kasutame muu hulgas WWFi bioloogilise mitmekesisuse riskifiltrit ning WWFi vee riskifiltrit.⁶ Inimõiguste valdkonnas hõlmab riskide tuvastamise analüüs vastavat toorainet, tootmistingimusi, hooajalist tööd ja sellega seotud riske. Sellest tulenevalt tehakse inimestele ja keskkonnale suunatud riskide hindamine.

Human Rights Impact Assessment

Lisaks viib Lidl täiendavalt läbi hindamisi valitud toorainetele > [Human Rights Impact Assessments \(HRIA\)](#) [[@Lidl RIIK: palun lisada link glossaari avalehele](#)], mida tehakse rahvusvaheliselt tunnustatud standarditele kohaselt. Seejuures vaadeldakse riskihindamistega süvitsi üksikute toorainete kompleksseid tarneahelaid. Inimõiguste küsimustes põhinevad meie HRIA-d meie äritegevuse mõjude identifitseerimise, prioritseerimise ja uurimise süsteemsel protsessil. See annab meile teavet meie äritegevuse tegeliku mõju kohta analüüsitud tarneahela erinevates astmetes ja võimaldab määrata võimalikke ennetusmeetmeid.

⁶ WWF Risk Filter: Introduction to Tools, 2025

Tulemused

Keemilis-analüütiliste uuringute, riskianalüüside ja HRIA-de tulemused on meile aluseks inimõiguste, keskkonna ja toiduohutuse valdkonnas eesmärkide seadmiseks ja riskide vähendamiseks ning neil on üksteisele vastastikune mõju.

Puu- ja köögiviljade, lillede ja taimede sektoris tuvastasime kõrge riski veetarbimise ja -reostusega seoses, eelkõige põllumajanduslikus tootmises. Asjatundmatu taimekaitsevahendite ja väetiste kasutamine võib lisaks kujutada endast potentsiaalset ohtu istanduste töötajate tervisele. Lisaks sellele tõstavad puudulikud töötingimused, võõrtööliste ebaproportsionaalne tasustamine ja sunniviisiline töö inimõiguste rikkumise riski. Vale taimekaitsevahendite kasutamine põllumajandussaaduste kasvatamisel omab ka negatiivset mõju ka bioloogilisele mitmekesisusele, hävitades liigirikkaid ökosüsteeme ja ohustades tolmeldavaid putukaid.

Keskkonna- ja sotsiaalstandardite kehtestamine sertifikaatide abil

Puu- ja köögiviljade, lillede ja taimede ostmisel lähtume tunnustatud keskkondlikult ja sotsiaalselt vastuvõetavatest standarditest. Selle keskmes on koostöö sertifitseeritud tarnijatega, et adresseerida sotsiaalseid ja ökoloogilisi riske tarneahelas.

Osana meie ettevõtte hoolsuskohustuse juhtimispõhimõtetest [@Lidl RIIK: palun lisage link ettevõtte hoolsuskohustuse dokumendile](#) töötame välja kogu ettevõtet hõlmavad siduvad CSR-juhised ostude ja äripartnerite jaoks.

2 Meie tarnijad ja tooted on sertifitseeritud tunnustatud standardite alusel.

See hõlmab ka meie rahvusvahelisi tooraine eesmäärke. Need määratlevad ettevõtetele selged sotsiaalse vastutuse nõuded seoses kriitilise tähtsusega toorainete ostmisega ja nende ajalise rakendamisega. Nõuded meie äripartneritele on reguleeritud dokumendiga [> Käitumisjuhend](#), mis kirjeldab koostöö põhimõttelisi printsiipe. Meie jätkusuutlikud nõuded toorainetele on reguleeritud dokumendiga [> Sustainable Purchasing Policies \(SPPs\)](#). Need panevad paika näiteks standardite kohase sertifitseerimise rakendamise ning sotsiaalselt ja keskkondlikult sobivad põllumajandustavad. [@Lidl RIIK: palun lisada link \(CoC ja SPP\) glossaari avalehele](#)

Sertifitseerimise raames on tootjatel näiteks võimalus osaleda koolitustel ja õppepäevadel, mis on aitavad neil vähendada oma mõju keskkonnale ja kasutada taimekaitsevahendeid mõõdukalt või õppida, kuidas paremini kaitsta looduslikke elupaiku. Lisaks sellele saavad töötajad sertifitseerimiste kaudu juurdepääsu kaebuste esitamise mehhanismidele. [@Lidl RIIK: palun lisada link tarneahelas inimõiguste dokumendile](#)

Järgnevalt esile toodud ja rahvusvaheliselt tunnustatud [> standardite](#) [\[@Lidl RIIK: Palun lisada link glossaari avalehele\]](#) järgmisega soovime saavutada pikaajalised positiivsed muutused. Lidl nõuab tarneahela kõigilt sidusrühmadelt vähemalt ühte sertifikaati IFSi, BRC või samaväärse standardi kohaselt.

Täiendavalt on puu- ja köögiviljade, lillede ja taimede valdkonnas vajalikud järgmised sertifikaadid:

Üldiselt
GLOBALG.A.P. IFA

Sotsiaalne
GLOBALG.A.P. GRASP või samaväärsed

Vesi (kõrge riskiga riigid)⁷
GLOBALG.A.P. SPRING või samaväärsed

⁷ Hispaania, Itaalia, Kreeka, Portugal, Egiptus, Maroko, Iisrael, Tšiili, Lõuna-Aafrika (määratud WWF'i vee riskifiltri abil)

Puu- ja köögiviljade, lillede ja taimede sektor on eriti ohustatud veetarbimise ja -reostusega seotud riskidest. Lisaks sertifitseerimisele on meie kollektiivsed algatused ülemaailmsetes veekriisipiirkondades oluliseks vahendiks, et võimaldada meil tegutseda enam kui üksikute tootjate tasandil.

Lidlil on üldine magevee strateegia, et kaitsta mageveevarusid kogu väärtusahela ulatuses ja neid sihipäraste meetmete abil vastutustundlikult kasutada. Kõik Lidli magevee strateegia üksikasjad ning asjakohased standardid, eesmärgid ja projektid puu- ja köögiviljade, lillede ja taimede jaoks leiate [> ostupoliitikast](#) „[Magevesi](#)“ [\[@Lidl RIIK: palun lisada magevee dokumendi link\]](#).

Kommenteerinud [LK3]: @kaspar: add the correct name to the purchasing policy (same as on our website)

Lisaks nõuame riskidele orienteeritult täiendavaid sertifikaate ning aktsepteerime muu hulgas järgmiseid [>märgiseid](#) ja standardeid [\[@Lidl RIIK: palun lisada link glossaari avalehele\]](#):

Lilled ja taimed
Fairtrade

Puu ja köögiviljad
ELi mahepõllumajandusliku tootmise logo

Troopilised puuviljad
ELi mahepõllumajandusliku tootmise logo,
Fairtrade, Rainforest Alliance, Certified Sustainably
Grown (SCS), Sustainability
Initiative of South Africa (SIZA)

Puu- ja köögiviljad, lilled ja taimed kuuluvad meie kriitiliste toorainete hulka. Ülevaade kõigi meie nõuete kohta on leitav meie kodulehelt: [>Ostupoliitika „Toorained“](#) [\[@Lidl RIIK: palun lisada link EKP toorainete dokumendile\]](#). Ostupoliitikast leitav tabel „meie tooraine eesmärgid“ annab kompaktse ülevaate kõigi standardite ja märgiste kohta puu- ja köögiviljade, lillede ja taimede valdkonnas.

Kommenteerinud [LK4]: @Kaspar: Same here, make sure the name is correct or this part is removed if we don't have this policy up yet.

Ka **hooajaline ja piirkondlik** ostlemine aitavad vähendada transpordi mõju, säilitada looduslikke ressursse ning suurendada läbipaistvust seoses olemas olevate töötingimustega.

Puu- ja köögiviljade, lillede ja taimede jätkusuutliku viljeluse ja transpordi edendamine

Lidli pestitsiidide vähendamise programm

Selleks et oleks võimalik taimekaitsevahendeid optimaalselt ja säästlikult kasutada, peavad tootjad nende kasutamise mõjusid täpselt tundma. Seepärast on Lidl kõigi tarneahela osapooltega pidevas dialoogis.

Koos tootjate ja tarnijatega oleme aastate jooksul välja töötanud ja vastu võtnud kokkuleppe oma eesmärkide saavutamiseks, milleks on taimekaitsevahendite kasutamise vähendamine. Meie ühise eesmärgi ellu viimiseks kutsuti ellu Lidli pestitsiidide vähendamise programm. See programm sisaldab konkreetseid toimeainejääkide piimäärasid paralleelselt koos strateegiliste toimeainete nimekirjadega, mis kirjeldavad kriitilisi toimeaineid ja mida hakatakse järk-järgult kasutusest kõrvaldama. Meie nõuded ületavad suurel määral valdkonnapõhiseid ja seadusest tulenevaid standardeid ning moodustavad ennetava meetmena aluse ohututele toodetele, mis on kasvatatud keskkonnasäästlikumal viisil.

Strateegiliste toimeainete loendid koostati riskipõhiselt ning neid uuendatakse pidevalt. Riskimõõdikud hõlmavad muu hulgas selliseid teemade valdkondi nagu kasutajate, keskkonna ja liikide kaitse. Kasutajate ja liikide kaitse on Lidli jaoks eriti olulise tähtsusega, kus näiteks putukate kaitset peetakse selle kõikehõlmava lähenemisviisi tähtsaks osaks. Sel põhjusel jälgivad meie siseekspertid hoolega tootmises kasutatud taimekaitsevahendite võimalikku negatiivset mõju bioloogilisele mitmekesisusele.

3. Edendame
vastutustundlike toodetega
jätkusuutlikumat viljelust.

Erinevate valdkondade seas identifitseeriti riskimõõdikute abil asendamisele kuuluvate ainetena aktiivsed toimeained. Üheskoos teeme ülemaailmselt tootjatega koostööd selleks, et nendest toimeainetest loobuda või, kui vaja, need asendada. Rakendame seda kontseptsiooni süsteemselt ja koostöös oma tarnijate ja tootjatega.

Lisaks oma ekspertidele suhtleme ka teiste eriala spetsialistidega. Tagasisidet strateegiliste toimeainete loendi rakendamise kohta ning uusi erialaseid teadmisi võetakse pideval läbivaatamisel arvesse ning vajalikud muudatused viiakse sisse meie ekspertide komisjoni poolt.

Oma teadmisi taimekaitsevahendite kohta kanname pidevalt üle ka teistele tootevaldkondadele. Lidli sortimendi kõigile toiduainetele kehtivad konkreetsed Lidli poolt määratud numbrilised piirmäärad. Puu- ja köögiviljade, lillede ja taimede jaoks on need Lidli pestitsiidide vähendamise programmi raames kindlaks määratud koos strateegiliste toimeainete loenditega.

Puu- ja köögiviljade jaoks kehtivad järgmised piirmäärad:

- Toimeainejäägi tõendatud sisaldus võib olla maksimaalselt üks kolmandik seadusega lubatud suurimast sisaldusest
- Kõigi toimeainejääkide seadusega lubatud maksimumkoguse kasutamise protsentuaalne summa tohib olla maksimaalselt 80 protsenti
- Erinevaid toimeainejääke võib olla maksimaalselt viis
- Toimeainejäägi [> akuutse standarddoosi \(ARfD\)](#) protsentuaalne koormus võib olla maksimaalselt 100%
- Puu- ja köögiviljadele ette nähtud strateegiliste toimeainete loendi nõudeid peab järgima (vt lisa 1). [\[@Lidl RIIK: palun lisada link glossaari avalehele \(ARfD jaoks\)\]](#)

Lillede ja taimede jaoks kehtivad järgmised piirmäärad:

- Erinevaid toimeainejääke võib olla maksimaalselt kuus
- Lilledele ja taimedele ette nähtud strateegiliste toimeainete loendi nõudeid peab järgima (vt lisa 2).

Lidli poolt puu- ja köögiviljadele ette nähtud piirmäärad strateegiliste toimeainete loendi ülevaate võimalikest jääkidest võrreldes seadusest tulenevate nõuetega

	Max suurim kogus (%)		Toimeainete max arv	ARfD koormatus
	Üksik toimeaine	Tõendatud toimeaine		Üksik toimeaine
Seadusest tulenev nõue	100	-	-	-
Lidli spetsifikatsioon	33,3	80	5	100

Strateegiline toimeainete loend koos asendamisele kuuluvate ainetega

*ARfD = akuutne standarddoos

Lidli poolt lilledele ja taimedele ette nähtud piirmäärad ja strateegiliste toimeainete loendi ülevaade

	Toimeainete max arv
Lidli spetsifikatsioon	6

Strateegiline toimeainete loend koos asendamisele kuuluvate ainetega

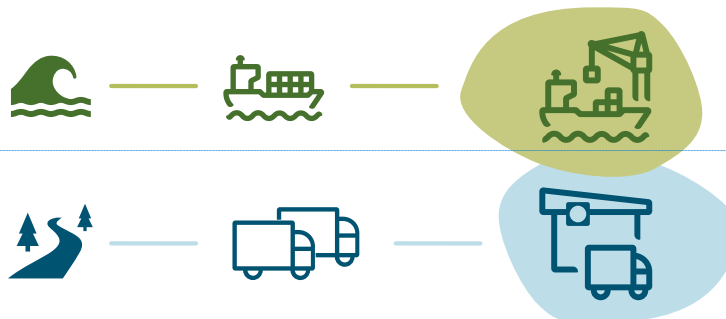
CO₂ heitkoguste vähendamine

[@Lidl RIIK: palun kontrollida, kas kehtib ka EESTI jaoks; INT kaubeldava kauba puhul on 100% loobunud õhu teel transporditavatest puu-/kõõgiviljadest ning link glossaari kirjele SBTi]

Lidl edendab alternatiivseid transpordiviise ning on seetõttu loobunud õhu teel transporditavatest puu- ja kõõgiviljadest. Selle meetme põhieesmärk on CO₂ jalajälje vähendamine. Kuigi lennukiga transporditavad värsked kaubad moodustavad vaid väikese osa toiduainetööstuse puu- ja kõõgiviljade tootevalikust, põhjustab lennukiga transport kliimat mõjutavate kasvuhoonegaaside oluliselt suuremaid heitkoguseid tonnikilomeetri kohta kui muude transpordivahenditega, näiteks laeva või veokiga. Ekspertide hinnangul on see erinevus 27- kuni 220-kordne.⁸

Oma kliimastrateegia raames oleme Schwarzi kontsernis sõnastanud teaduspõhised kliimaeesmärgid algatuse > [Science-Based Targets Initiative \(SBTi\)](#) nõuete kohaselt.

2030. aastaks oleme võtnud eesmärgiks vähendada oma tegutsemisest tingitud heitkoguseid (Mõjuala 1 ja 2) 70% võrra⁹

Kommenteerinud [LK5]: Where can we find information of whether our fruit and veg are transported via planes or not?

Suurem osa meie CO₂ heitkogustest tekib tarneahelas. Sel põhjusel oleme võtnud endale kohustuseks nõuda oma tarnijatelt, kes vastutavad tootepõhistest heitkogustest 75% eest, 2026. aastaks SBTi kriteeriumitele vastavate teaduspõhiste kliimaeesmärkide seadmist. Lisaks sellele plaanime vähendada oma väärtusahela FLAG heitkoguseid¹⁰ 42.4% võrra ja E&T heitkoguseid¹¹ 35% võrra 2034. aastaks.¹² (Mõjuala 3). 2050. aastaks teeme veel ühe suure sammu ja võtame endale kohustuse viia oma kasvuhoonegaaside heitkogused kogu väärtusahela ulatuses nulli.

⁸ DESNZ: Greenhouse gas reporting: conversion factors, 2024

⁹ võrreldes võrdlusaastaga 2019

¹⁰ FLAG = Forest, Land and Agriculture

¹¹ E&T = Energia ja tööstus

¹² võrreldes võrdlusaastaga 2022

[@Lidl riigid: Lõigu selgitus üksnes DE, ES, IT jaoks: INT tellitud uurimus DE, ES, IT tootmise/tarneahela ulatuses]

Toidujäätmete vähendamine

Jätkusuutlik viljelus nõuab lisaks CO₂ heitkoguste ja pestitsiidide koguste vähendamisele ka toidujäätmete vähendamist.

Meie praegused toitumisharjumused koormavad liigselt Maa bioloogilist suutlikkust. Samal ajal lähevad raisku umbes kolmandik üle maailma toodetud toiduainetest. Paljud jäätmed tekivad ka puu- ja köögiviljade sektori kvaliteedinõuete tõttu jaekaubanduses. Kusjuures 76% toidujäätmetest ELis tekib puu- ja köögiviljade esmatootmises.¹³

Meie puu- ja köögiviljade tarneahela kadude täpseks mõõtmiseks ja toiduraiskamise vastaste meetmete väljatöötamiseks viisime koos Thüneni instituudiga läbi mahuka uuringu.

Tulemused näitavad, et meie tarneahela toidukadu on 6% juures madal. Toidujäätmete tekke põhjuseks on lisaks tootestandarditele ka tagastatavad tarned ja koguselised pakkumised. Nendele teadmistele tuginedes töötame välja meetmeid jätkusuutlikuma halduse jaoks rakendades tootenõuete puhul suuremat taluvust ja paindlikkust ja jälgides toidukadu kogu tarneahela ulatuses.¹⁴

¹³ European Commission: Brief on food waste in the European Union, 2020

¹⁴ Thünen Institut für Marktanalyse: Lebensmittelverluste bei Obst und Gemüse – Die Rolle von Qualitätsanforderungen und Unternehmenspraktiken des Lebensmitteleinzelhandels [Thüneni turuanalüüsi instituut: toidujäätmed puu- ja köögiviljade puhul – kvaliteedinõuete ja ettevõtte tavade roll toiduainete jaekaubanduses], 2023

Meie muud tegevused

[@Lidl RIIK täiendada oma teemadega nt: täiendus toiduainete kadude kohta, maheprojektid, koostöö supiköögiga, to good to go kott, mesilaste/putukate projektid]

Eestis teeme toiduraiskamise vähendamiseks tihedat koostööd Toidupangaga. Lisaks annetame igal reedel oma Tallinna peakontoris nädalast üle jäänud puu- ja köögiviljad koostööpartnerile, kes viib need toidujagamiskappidesse ümberjagamisele.

Üheskoos muutuste elluviimine

Tarnijatega pikaajaliste suhete väärtustamine

Stabiilsed ja pikaajalised suhted tarnijatega on oluliseks vundamendiks meie eesmärgile hoida oma sortiment võimalikult vaba taimekaitsevahenditest ja muudest soovimatutest ainetest ning tagada keskkonnasõbralik ja sotsiaalselt vastutustundlik viljelus ja transport.

Nii suuname regulaarselt oma otsetarnijaid külastama tootvaid ettevõtteid ning üheskoos pidevalt uusi, jätkusuutlikumaid ideesid ellu viima. Lisaks sellele külastavad ka Lidl'i enda töötajad regulaarselt ettevõtteid, et:

- Kaasata tarnijaid mõjutavad kvaliteedi- ja kestlikkusnõuded lepingutesse
- Teha koostööd ja suhelda äripartneritega, et välja töötada kvaliteedi ja jätkusuutlikkuse suunised ja standardid
- Järjepidevalt tagada meie juhtimispõhimõtete ja nõuete järgimine

4. Oleme kaasatud erinevatesse algatustesse ja projektidesse.

Koostöö oluliste sidusrühmadega

Lidl on pühendunud valdkonnapõhiste ja ülemaailmsete muudatuste ühisele edendamisele ja kaaskujundamisele. Oleme aktiivsed liikmena, toetajana, algatajana ning erinevates töögruppides. Eriliselt tuleb esile tõsta koostööd organisatsiooniga GLOBALG.A.P. Oleme esindatud nii nõukogus [> Advisory Boardi](#) kui ka komisjonis [> Technical Committee Fruit and Vegetables](#). See organisatsioon on eesmärgiks võtnud edendada taimekasvatust puu- ja köögiviljade jaoks häid põllumajanduslikke tavasid.

Lidli algatatusel loodi esimene kogu sektorit hõlmav bioloogilise mitmekesisuse standard, *GLOBALG.A.P. Biodiversity Add-on*¹⁵, traditsioonilise puu- ja köögiviljakasvatuse jaoks Euroopas. Standardi väljatöötamise protsessi olid kaasatud põllumajandussaaduste tootjad Saksamaal, Itaalias, Poolas, Kreekas, Portugalis ja Hispaanias, et tagada vastavus praktilistele nõuetele.

GLOBALG.A.P. *Biodiversity Add-on* on nüüd kõigile turuosalistele saadaval GLOBALG.A.P. standardi lisamoodulina. Lidl oli esimene toidukaupade jaemüüja, kes standardit rakendas.

Praeguseks on **Biodiversity Add-on** kanda kinnitanud enam kui **1200 tootja juures, omades mõju rohkem kui 12 000 ha põllumaale** (2024. a oktoobri seisuga).

See näitab, kui olulised on omaalgatus ja koostöö. See standard võimaldab nüüd laialdasemalt juurutada miinimumnõudeid bioloogilise mitmekesisuse kaitseks.

[> Environmental Sustainability Solutioni \(ESS\)](#) töörühmas töötab Lidl koos 80 sidusrühmaga, et tootjatele luua integreeritud jätkusuutlikkuse standard. ESS ühendab omavahel ökoloogilise jätkusuutlikkuse erinevad dimensioonid nagu veeressurside, bioloogilise mitmekesisuse ja kliima kaitse ning toiduraiskamise vähendamine.

Lisaks koostööle algatusega GLOBALG.A.P., oleme esindatud ka ettevõtte [> QS GmbH](#) tehnilises komitees ja töörühmades. See on äriplaneet, milles lööme aktiivselt kaasa puu- ja köögiviljadele suunatud tehnilises komitees ning bioloogilisele mitmekesisusele ja veele suunatud töörühmades. QS GmbH on pühendunud ohutute toiduainete edendamisele – põllult kaupluste lettideni. Süsteemi kõik edasiarendused toimuvad tihedas kooskõlas ettevõtjatega. Nii on tagatud, et kõik ligi 170 000 partnerit on ühistesse jõupingutustesse kaasatud.

Lisaks oleme algatuse [> Initiative Alliance for Water Stewardship](#) liige. WS Standard, mida algatus kujundab, on ülemaailmselt rakendatav raamistik suurtele veekasutajatele, et paremini mõista oma veekasutust ja mõjusid ning teha ühiselt ja läbipaistvalt tööd säästva veemajanduse nimel.

[@Lidl RIIK: palun lisada link glossaari avalehele järgmiste kohta: Advisory Board, Technical Committee Fruit and Vegetables, ESS, QS GmbH, Initiative Alliance for Water Stewardship]

¹⁵ Lidl Deutschland: Biodiversitätsstandard [Lidl Saksamaa: bioloogilise mitmekesisuse standard], 2023

Lidl läheb veelgi kaugemale

Lidl viib iga-aastaselt rahvusvaheliselt tunnustatud metoodika kohaselt läbi kolm HRIA-t. Puu- ja köögiviljade valdkonnas tuleb esile tõsta marjade ja banaanide HRIA-d.

Marjade HRIA

2020. aastal avaldas Lidl esimese toidukaupade müüjana HRIA, mis valgustab Hispaaniast Huelvast pärit marjade tarneahela mõjusid inimõigustele [\[@Lidl RIIK: palun lisada link marjade HRIA dokumendile\]](#).

Alates selle HRIA lõpetamisest uuris Lidl põhjalikult tulemusi ja on nende põhjal paika pannud konkreetseid meetmed.

Üks nendest meetmetest oli kaebuste esitamise mehhanismi pilootprojekt Huelvas. Selle käigus viidi muu hulgas kohapeal läbi vestlused tootjate ja kohalike ametiühingutega ning otsiti lahendusvõimalusi. HRIA-st ja Huelva pilootprojektist saadud teadmisi kasutati [> Appellando](#) väljatöötamise aluseks. Appellando on tõhus ja valdkonnaülene kaebuste esitamise mehhanism, mis töötati välja koos ühingu [> EHI \(Retail Institute e.V.\)](#) ja millest sai mitmeid sidusrühmi hõlmav algatus.

[\[@Lidl RIIK: palun lisada link Appellando, EHI, UN, ILO ja OECD jaoks glossaari avalehele\]](#)

Eesmärgiks on luua kasvatus- ja tootmisettevõtete töötajatele võimalus viidata neutraalses süsteemis oma ettevõttes esinevatele sotsiaalsete ja keskkonnastandardite rikkumistele. Lidl oli Apellando algataja ja seega osales olulisel määral selle süsteemi väljatöötamisel. Lisaks sellele on Lidl aktiivne Appellando nõukogus, kuhu on koondatud paljud sidusrühmad. Koos teiste jaemüüjatega oleme eeskujuks ja oleme veendunud, et edukad on üksnes kogu sektorit hõlmavad lahendused, mitte üksikud ettevõttepõhised lähenemisviisid.^{16,17}

Praegu on puu- ja köögiviljade valdkonnas käimas selle süsteemi pilootprojekt Hispaanias ja seda laiendatakse järkjärgult. Soovime seda edukat süsteemi juurutada kogu maailmas. Selleks, et luua juurdepääs ühtsetele õiguskaitsevahenditele, ühtlustab Appellando standardeid ning juhendub [> UN](#), [> ILO](#) ja [> OECD](#) asjakohastest juhtpõhimõtetest.¹⁸

¹⁶ Lebensmittelzeitung: Menschenrechte in der Lieferkette [Inimõigused tarneketis], 2023

¹⁷ Lebensmittelzeitung: Beschwerdemechanismus von Lidl steht Pate [Lidl'i kaebuste esitamise mehhanism on eeskujuks], 2023

¹⁸ EHI: Appellando: Beschwerdemechanismus entlang der Lieferkette [Appellando: kaebuste esitamise mehhanism kogu tarneahelas], 2023

Banaanide HRIA

HRIA raames tuvastati 2021. aastal Kolumbia banaanide tarneketi olulise riskina alatasustamine. 2022. aasta mais võttis Lidl esimese jaemüüjana Saksamaal läbi viidud pilootprojekti *Living Wage Banana* raames kohustuse koos oma projektipartnerite Fairtrade, [FLOCERT](#), [IDH](#) ja kohapealsete tootjatega välja töötada süsteem, mis võimaldab täpselt määrata vajaliku hinnalisa palgalõhe vähendamiseks ja äraelamist võimaldava töötasu saavutamiseks. Selle alusel maksavad Lidl ja tema projektipartnerid osalevatele istandustele õiglast hinda, et tagada äraelamist võimaldavad töötasud. Tänu intensiivsele koostööle tootjate, tarnijate, projektipartneri FLOCERT-i ja mittetulundusühinguga IDH on Lidl teerajaja ning sai 2023. aastal tänu sellele kustutada palgalõhe enam kui 20 000 töötaja jaoks banaanide tootjariikides Kolumbias, Ecuadoris, Guatemalaas ja Dominikaani Vabariigis ehk kogu meie tarneahelas. Sel viisil aitame olulisel määral nendes riikides istanduste töötajaid ja nende peresid, et nad saaksid oma tööst ära elada ja seeläbi oma peredele kindlat tulevikku pakkuda.

Banaani *Living Wage Banana* müüakse nüüdseks erinevates Lidl riikides – lisaks Saksamaale näiteks Belgias, Hollandis ja Austrias [\[@Lidl RIIK: palun lisada link FLOCERT ja IDH jaoks glossaari avalehele\]](#).

Tulevikus on plaanis seda nimekirja täiendada. Loodame, et seadsime teerajajana üheskoos partneritega pikaajalise ja ambitsioonika valdkonnaülese standardi.

[\[@Lidl RIIK: palun lisada link banaanide HRIA dokumendile ning link dokumendile Living Wage Banana \(kui on juba juurutatud\)\]](#)

Täiendavad HRIA-d viiakse läbi riskipõhiselt ning on planeeritud ka lillede ja taimede valdkonna jaoks. [\[@Lidl RIIK: palun lisada kõigi HRIA-de link avalehele\]](#)

Kommenteerinud [LK6]: This page can be deleted for EE

Lisa 1:

Puu- ja köögiviljade toimeainete loend

Puu- ja köögiviljade toimeainete loend

Lidl – Quality and Sustainability (2024)

Substance Name	CAS Number	Deadline
0-9		
1,3-Dichlorpropene	542-75-6	latest by 01.03.2025
2,4,5-T and their salts and esters	93-76-5	already implemented
3-Chloro-1,2-propanediol; Alpha-chlorhydrin	96-24-2	already implemented
8-Hydroxyquinoline	148-24-3	latest by 01.03.2025
A		
Acephate	30560-19-1	already implemented
Acetochlor	34256-82-1	latest by 01.03.2025
Acifluorfen	62476-59-9	latest by 01.03.2025
Acrinathrin	101007-06-1	already implemented
Acrolein	107-02-8	already implemented
Alachlor	15972-60-8	already implemented
Alanycarb	83130-01-2	already implemented
Aldicarb	116-06-3	already implemented
Aldrin	309-00-2	already implemented
Allyl alcohol	107-18-6	already implemented
alpha-BHC	319-84-6	already implemented
Aluminum phosphide	20859-73-8	already implemented
Amisulbrom	348635-87-0	latest by 01.03.2025
Amitrole	61-82-5	latest by 01.03.2025
Anthracene oil	90640-80-5	latest by 01.03.2025
Anthraquinone	84-65-1	latest by 01.03.2025
Arsen and its compounds	no CAS	latest by 01.03.2025
Asulam-Sodium	2302-17-2	latest by 01.03.2025

Substance Name	CAS Number	Deadline
Atrazine	1912-24-9	latest by 01.03.2025
Azafenidin	68049-83-2	latest by 01.03.2025
Azamethiphos	35575-96-3	already implemented
Azinphos-ethyl	2642-71-9	already implemented
Azinphos-methyl	86-50-0	already implemented
Azocyclotin	41083-11-8	already implemented
B		
BAC (Benzalkonium chloride)	8001-54-5	already implemented
Bendiocarb	22781-23-3	already implemented
Benfluralin	1861-40-1	latest by 01.03.2025
Benfuracarb	82560-54-1	already implemented
Benomyl	17804-35-2	already implemented
Bensulide	741-58-2	already implemented
Bensultap	17606-31-4	already implemented
Benthiavalicarb-isopropyl	177406-68-7	latest by 01.03.2025
beta-BCH	319-85-7	already implemented
beta-cyfluthrin	1820573-27-0	already implemented
Bifenazate	149877-41-8	latest by 01.03.2025
Binapacryl	485-31-4	already implemented
Bioresmethrin	28434-01-7	already implemented
Biphenyl; Diphenyl	92-52-4	latest by 01.03.2025
Blasticidin-S	2079-00-7	already implemented
Borax compounds and salts	no CAS	latest by 01.03.2025
Boric acid	10043-35-3	latest by 01.03.2025

Substance Name	CAS Number	Deadline
Brodifacoum	56073-10-0	already implemented
Bromadiolone	28772-56-7	already implemented
Bromethalin	63333-35-7	already implemented
Bromophos-ethyl	4824-78-6	already implemented
Bromoxynil incl. its esters and salts	1689-84-5	already implemented
Butachlor	23184-66-9	latest by 01.03.2025
Butocarboxim	34681-10-2	already implemented
Butoxycarboxim	34681-23-7	already implemented
C		
Cadusafos	95465-99-9	already implemented
Calcium cyanide	592-01-8	already implemented
Captafol	2425-06-1	already implemented
Carbaryl	63-25-2	already implemented
Carbetamide	16118-49-3	latest by 01.03.2025
Carbofuran	1563-66-2	already implemented
Carbosulfan	55285-14-8	already implemented
Cartap	15263-53-3	already implemented
Cetrimonium chloride	112-02-7	already implemented
Chinomethionat; Oxythioquinox	2439-01-2	latest by 01.03.2025
Chlorbenzilat	510-15-6	already implemented
Chlordane	57-74-9	already implemented
Chlordecone	143-50-0	already implemented
Chlordimeform	6164-98-3	already implemented
Chlorethoxyphos	54593-83-8	already implemented
Chlorfenvinphos	470-90-6	already implemented
Chlorfluazuron	71422-67-8	latest by 01.03.2025

Substance Name	CAS Number	Deadline
Chlormephos	24934-91-6	already implemented
Chloroform	67-66-3	latest by 01.03.2025
Chlorophacinone	3691-35-8	already implemented
Chlorophene	120-32-1	latest by 01.03.2025
Chloropicrin	76-06-2	already implemented
Chlorothalonil	1897-45-6	already implemented
Chlorpropham	101-21-3	already implemented
Chlorpyrifos (-ethyl)	2921-88-2	already implemented
Chlorpyrifos-methyl	5598-13-0	already implemented
Chlortoluron	15545-48-9	latest by 01.03.2025
Cholecalciferol	67-97-0	latest by 01.03.2025
Climbazole	38083-17-9	already implemented
Clofentezine	74115-24-5	latest by 01.03.2025
Clothianidin	210880-92-5	already implemented
Coumaphos	56-72-4	already implemented
Coumatetralyl	5836-29-3	already implemented
Creosote (tar oil)	8001-58-9	latest by 01.03.2025
Cyanazine	21725-46-2	latest by 01.03.2025
Cyfluthrin	68359-37-5	already implemented
Cyhalothrin	68085-85-8	latest by 01.03.2025
Cyhalothrin, gamma	76703-62-3	latest by 01.03.2025
Cyhexatin	13121-70-5	latest by 01.03.2025
Cypermethrin, alpha	67375-30-8	latest by 01.03.2025
Cypermethrin, beta	65731-84-2	latest by 01.03.2025
Cyproconazole	94361-06-5	latest by 01.03.2025

Substance Name	CAS Number	Deadline
D		
DDAC (Didecyldimethylammoniumchloride)	7173-51-5	already implemented
DDT	50-29-3	already implemented
Demeton-methyl (Metasystox)	8022-00-2	latest by 01.03.2025
Demeton-S-methyl	919-86-8	already implemented
Diafenthiuron	80060-09-9	already implemented
Diazinon	333-41-5	already implemented
Dichlobenil	1194-65-6	latest by 01.03.2025
Dichlorprop	120-36-5	latest by 01.03.2025
Dichlorvos	62-73-7	already implemented
Diclofop-methyl	51338-27-3	latest by 01.03.2025
Dicofol	115-32-2	already implemented
Dicrotophos	141-66-2	already implemented
Dieldrin	60-57-1	already implemented
Difenacoum	56073-07-5	already implemented
Difethialone	104653-34-1	already implemented
Diflubenzuron	35367-38-5	already implemented
Dimethoate	60-51-5	already implemented
Dimoxystrobin	149961-52-4	already implemented
Dinocap	39300-45-3	latest by 01.03.2025
Dinoseb, incl. Dinoseb acetate and other salts	88-85-7	already implemented
Dinotefuran	165252-70-0	already implemented
Dinoterb	1420-07-1	already implemented
Diphacinone	82-66-6	already implemented
Diquat incl. its salts	2764-72-9	already implemented
Disulfoton	298-04-4	already implemented

Substance Name	CAS Number	Deadline
Diuron	330-54-1	latest by 01.03.2025
DNOC compounds	534-52-1	already implemented
E		
Edifenphos	17109-49-8	already implemented
Endosulfan	115-29-7	already implemented
Endrin	72-20-8	already implemented
Epichlorohydrin	106-89-8	latest by 01.03.2025
EPN	2104-64-5	already implemented
Epoxiconazole	133855-98-8	latest by 01.03.2025
Esfenvalerate	66230-04-4	already implemented
Ethiofencarb	29973-13-5	already implemented
Ethion	563-12-2	latest by 01.03.2025
Ethoprophos	13194-48-4	already implemented
Ethylene oxide	75-21-8	already implemented
Ethylene thiourea; ETU	96-45-7	latest by 01.03.2025
Ethylene-dibromide; 1,2-Dibromoethane	106-93-4	already implemented
Ethylene-dichloride; 1,2-Dichloroethane	107-06-2	already implemented
F		
Famphur	52-85-7	already implemented
Fenamiphos	22224-92-6	already implemented
Fenazaquin	120928-09-8	already implemented
Fenbuconazole	114369-43-6	latest by 01.03.2025
Fenbutatin-oxide	13356-08-6	already implemented
Fenchlorazole-ethyl	103112-35-2	latest by 01.03.2025
Fenitrothion	122-14-5	already implemented
Fenoxycarb	72490-01-8	latest by 01.03.2025

Substance Name	CAS Number	Deadline
Fenpropathrin	39515-41-8	already implemented
Fenthion	55-38-9	already implemented
Fenvalerate	51630-58-1	already implemented
Ferbam	14484-64-1	latest by 01.03.2025
Fipronil	120068-37-3	already implemented
Flocoumafen	90035-08-8	already implemented
Flometoquin	875775-74-9	latest by 01.03.2025
Fluazifop-butyl	69806-50-4	latest by 01.03.2025
Fluazolate	174514-07-9	latest by 01.03.2025
Flubendiamide	272451-65-7	latest by 01.03.2026
Flucythrinate	70124-77-5	already implemented
Flufenacet	142459-58-3	already implemented
Flufenoxuron	101463-69-8	latest by 01.03.2025
Flumetralin	62924-70-3	latest by 01.03.2025
Flumioxazin	103361-09-7	latest by 01.03.2025
Fluoroacetamide	640-19-7	already implemented
Flusilazole	85509-19-9	latest by 01.03.2025
Flusulfamide	106917-52-6	latest by 01.03.2025
Fluthiacet-methyl	117337-19-6	latest by 01.03.2025
Flutriafol	76674-21-0	latest by 01.03.2026
Formaldehyde	50-00-0	already implemented
Formetanate	22259-30-9	already implemented
Furathiocarb	65907-30-4	already implemented
Furfural	98-01-1	latest by 01.03.2025
Furilazole	121776-33-8	already implemented

Substance Name	CAS Number	Deadline
G		
Glufosinate	51276-47-2	latest by 01.03.2025
Glufosinate-ammonium	77182-82-2	latest by 01.03.2025
Guazatine	108173-90-6	latest by 01.03.2025
H		
Halosulfuron-methyl	00784-20-1	already implemented
Haloxypop incl. its esters and salts	69806-34-4	already implemented
Heptachlor	76-44-8	already implemented
Heptenophos	23560-59-0	already implemented
Hexachlorobenzene (HCB)	118-74-1	already implemented
Hexachlorobutadiene	87-68-3	already implemented
Hexaflumuron	86479-06-3	already implemented
Hexchlorcyclohexane; BHC mixed isomers	608-73-1	already implemented
Hydrogen cyanide	74-90-8	already implemented
I		
Imazamox	114311-32-9	latest by 01.03.2025
Imiprothrin	72963-72-5	already implemented
Indoxacarb	173584-44-6	already implemented
Iponazole	125225-28-7	latest by 01.03.2025
Iprodione	36734-19-7	latest by 01.03.2025
Iprovalicarb	140923-17-7	latest by 01.03.2026
Isopyrasam	881685-58-1	latest by 01.03.2025
Isoxaflutole	141112-29-0	latest by 01.03.2025
Isoxathion	18854-01-8	already implemented
K		
Karanjin	521-88-0	already implemented
Kresoxim-methyl	143390-89-0	latest by 01.03.2026

Substance Name	CAS Number	Deadline
L		
Lactofen	77501-63-4	latest by 01.03.2025
Lindane (gamma-BHC)	58-89-9	already implemented
Linuron	330-55-2	already implemented
Lufenuron	103055-07-8	latest by 01.03.2025
M		
Magnesium phosphide	12057-74-8	already implemented
Maneb	12427-38-2	latest by 01.03.2025
Matrine	519-02-8	already implemented
Mecarbam	2595-54-2	already implemented
Mecoprop; MCP	7085-19-0	latest by 01.03.2025
Mepanipyrim	110235-47-7	latest by 01.03.2025
Mercury compounds and salts	no CAS	already implemented
Metaflumizone	139968-49-3	latest by 01.03.2025
Metconazole	125116-23-6	latest by 01.03.2025
Methabenzthiazuron	18691-97-9	already implemented
Methamidophos	10265-92-6	already implemented
Methidathion	950-37-8	already implemented
Methiocarb	2032-65-7	already implemented
Methomyl	16752-77-5	already implemented
Methoxychlor	72-43-5	latest by 01.03.2025
Methyl bromide	74-83-9	already implemented
Metiram	9006-42-2	latest by 01.03.2025
Metribuzin	21087-64-9	latest by 01.03.2026
Metsulfuron-methyl	74223-64-6	latest by 01.03.2025
Mevinphos	7786-34-7	already implemented

Substance Name	CAS Number	Deadline
Mirex	2385-85-5	already implemented
Molinate	2212-67-1	latest by 01.03.2025
MON 4660; AD 67	71526-07-3	latest by 01.03.2025
Monocrotophos	6923-22-4	already implemented
N		
Naled	300-76-5	already implemented
Nereistoxin	1631-58-9	already implemented
Nicotine	54-11-5	already implemented
Nitenpyram	150824-47-8	already implemented
Nitrobenzene	98-95-3	latest by 01.03.2025
Noviflumuron	121451-02-3	latest by 01.03.2025
O		
Omethoate	1113-02-6	already implemented
Oryzalin	19044-88-3	latest by 01.03.2025
Oxadiazon	19666-30-9	latest by 01.03.2025
Oxadixyl	77732-09-3	latest by 01.03.2025
Oxamyl	23135-22-0	already implemented
Oxydemeton-methyl	301-12-2	already implemented
P		
Paraquat incl. its salts	4685-14-7	already implemented
Parathion (-ethyl)	56-38-2	already implemented
Parathion-methyl	298-00-0	already implemented
Pentachlorophenol (PCP)	87-86-5	already implemented
Permethrin	52645-53-1	already implemented
Phenthoate	2597-03-7	already implemented
Phorate	298-02-2	already implemented

Substance Name	CAS Number	Deadline
Phosmet	732-11-6	already implemented
Phosphamidon	13171-21-6	already implemented
Phosphine	7803-51-2	already implemented
Pirimiphos-methyl	29232-93-7	already implemented
Potasan	299-45-6	already implemented
Prallethrin	23031-36-9	already implemented
Prochloraz	67747-09-5	latest by 01.03.2025
Procymidone	32809-16-8	latest by 01.03.2025
Profenofos	41198-08-7	already implemented
Propachlor	1918-16-7	latest by 01.03.2025
Propargit	2312-35-8	already implemented
Propetamphos	31218-83-4	already implemented
Propiconazole	60207-90-1	latest by 01.03.2025
Propineb	12071-83-9	latest by 01.03.2025
Propoxur	114-26-1	already implemented
Propylene oxide	75-56-9	latest by 01.03.2025
Prosulfuron	94125-34-5	latest by 01.03.2025
Prothiofos	34643-46-4	latest by 01.03.2026
Pymetrozine	123312-89-0	latest by 01.03.2025
Pyraclofos	89784-60-1	already implemented
Pyraflufen-ethyl	129630-19-9	latest by 01.03.2026
Pyrazachlor	6814-58-0	latest by 01.03.2025
Pyrazophos	13457-18-6	already implemented
Pyrazoxon	108-34-9	already implemented
Pyridalyl	179101-81-6	latest by 01.03.2026
Pyridaphenthion	119-12-0	already implemented

Substance Name	CAS Number	Deadline
Pyrimidifen	105779-78-0	latest by 01.03.2025
Q		
Quinalphos	13593-03-8	already implemented
Quinoclamine	2797-51-5	already implemented
Quinoxifen	124495-18-7	latest by 01.03.2025
Quizalofop-P-tefuryl	119738-06-6	latest by 01.03.2025
R		
Resmethrin	10453-86-8	already implemented
Rotenone	83-79-4	already implemented
S		
Silafluofen	105024-66-6	already implemented
Simazine	122-34-9	latest by 01.03.2025
Sodium cyanide	143-33-9	already implemented
Sodium fluoroacetate (1080)	62-74-8	already implemented
Spinetoram	187166-15-0, 187166-40-1	latest by 01.03.2026
Spirodiclofen	148477-71-8	latest by 01.03.2026
Spiromesifen	283594-90-1	latest by 01.03.2025
Strychnine	57-24-9	already implemented
Sulfluramid	4151-50-2	already implemented
Sulfotep	3689-24-5	already implemented
T		
TCMTB	21564-17-0	already implemented
Tebupirimifos	96182-53-5	already implemented
Tefluthrin	79538-32-2	already implemented
Temephos	3383-96-8	already implemented

Substance Name	CAS Number	Deadline
Tepraloxymid	149979-41-9	latest by 01.03.2025
Terbufos	13071-79-9	already implemented
Terrazole; Etridiazole	2593-15-9	latest by 01.03.2025
Tetrachlorvinphos	22248-79-9	already implemented
Tetramethrin	7696-12-0	already implemented
Thallium(I)-sulfat	7446-18-6	already implemented
Thiacloprid	111988-49-9	latest by 01.03.2026
Thiocyclam	31895-21-3	already implemented
Thiodicarb	59669-26-0	already implemented
Thiofanox	39196-18-4	already implemented
Thiometon	640-15-3	already implemented
Thiophanate-methyl	23564-05-8	latest by 01.03.2025
Thiosultap incl. its esters and salts	98968-92-4	already implemented
Thiourea	62-56-6	latest by 01.03.2025
Thiram	137-26-8	already implemented
Tioxazafen	330459-31-9	latest by 01.03.2025
Tolfenpyrad	129558-76-5	latest by 01.03.2025
Tolyfluanid	731-27-1	already implemented
Toxafen (Camphechlor)	8001-35-2	already implemented
Tralomethrin	66841-25-6	already implemented
Triadimenol	55219-65-3	latest by 01.03.2025
Tri-allate	2303-17-5	latest by 01.03.2025
Triazophos	24017-47-8	already implemented

Substance Name	CAS Number	Deadline
Tribufos, Tribuphos	78-48-8	latest by 01.03.2025
Tributyltin compounds	no CAS	already implemented
Trichlorfon	52-68-6	already implemented
Trichloroacetic acid	76-03-9	latest by 01.03.2025
Tridemorph	81412-43-3	latest by 01.03.2025
Triflumizole	99387-89-0	latest by 01.03.2025
Triflumuron	64628-44-0	latest by 01.03.2025
Trifluralin	1582-09-8	latest by 01.03.2025
Triflusulfuron-methyl	126535-15-7	latest by 01.03.2025
Triphenyltin (Fentin) and its salts	no CAS	already implemented
V		
Validamycin	37248-47-8	already implemented
Vamidothion	2275-23-2	already implemented
Vinclozolin	50471-44-8	latest by 01.03.2025
W		
Warfarin	81-81-2	already implemented
X		
XMC	2655-14-3	already implemented
Z		
zeta-Cypermethrin	1315501-18-8	already implemented
Zinc phosphide	1314-84-7	already implemented
Ziram	137-30-4	already implemented

Lisa 2: **Lillede ja taimede toimeainete loend**

Lilled ja taimede toimeainete loend

Lidl – Quality and Sustainability (2024)

Substance Name	CAS Number	Deadline
0-9		
2,4,5-T and their salts and esters	93-76-5	already implemented
2,6-Dinitro-4-octylphenyl crotonate	875690-85-0	already implemented
A		
Acephate	30560-19-1	already implemented
Acrinathrin	101007-06-1	latest by 01.03.2025
Acrolein	107-02-8	already implemented
Alachlor	15972-60-8	already implemented
Aldicarb	116-06-3	already implemented
Aldrin	309-00-2	already implemented
Allyl alcohol	107-18-6	already implemented
Alpha-chlorohydrin (3-Chlor-1,2-propandiol)	96-24-2	already implemented
Aluminium phosphide	20859-73-8	latest by 01.03.2025
Amitraz	33089-61-1	already implemented
Amoxicillin	26787-78-0	already implemented
Aroclor	CONTAMINANT	already implemented
Arsenic and its compounds	-/-	already implemented
Asbestos of all forms	1332-21-4	already implemented
Atrazine	1912-24-9	already implemented
Azinphos-ethyl	2642-71-9	already implemented
Azinphos-methyl	86-50-0	already implemented
Azocyclotin	41083-11-8	already implemented
B		
Benomyl	17804-35-2	already implemented

Substance Name	CAS Number	Deadline
Bensultap	17606-31-4	already implemented
Binapacryl	485-31-4	already implemented
Bisbutenylenetetrahydrofurfural; Dibutylene tetrafurfural, Repellent-11	126-15-8	already implemented
Blasticidin-S	2079-00-7	already implemented
Brodifacoum	56073-10-0	already implemented
Bromadiolone	28772-56-7	already implemented
Bromethalin	63333-35-7	already implemented
Bromoxynil incl. its esters and salts	1689-84-5	already implemented
Bupirimate	41483-43-6	latest by 01.03.2025
Butocarboxim	34681-10-2	already implemented
Butoxycarboxim	34681-23-7	already implemented
Butylate	2008-41-5	already implemented
C		
Cadmium and its compounds	-/-	already implemented
Cadusafos	95465-99-9	already implemented
Calcium arsenate	7778-44-1	already implemented
Calcium cyanide	592-01-8	already implemented
Camphechlor / Toxaphen	8001-35-2	already implemented
Captafol	2425-06-1	already implemented
Carbaryl	63-25-2	already implemented
Carbendazim	10605-21-7	latest by 01.03.2025
Carbofuran	1563-66-2	already implemented
Carbon tetrachloride	56-23-5	already implemented

Substance Name	CAS Number	Deadline
Carbosulfan	55285-14-8	already implemented
Cartap	15263-53-3	already implemented
Cetrimonium chloride	112-02-7	latest by 01.03.2025
Chinomethionat	2439-01-2	already implemented
Chloranil	118-75-2	already implemented
Chlorobenzilate	510-15-6	already implemented
Chlordane	57-74-9	already implemented
Chlordecone	143-50-0	already implemented
Chlordimeform	6164-98-3	already implemented
Chlorethoxyphos	54593-83-8	already implemented
Chlorfenvinphos	470-90-6	already implemented
Chlormephos	24934-91-6	already implemented
Chloromethoxypropylmercuric acetate	1319-86-4	already implemented
Chlorophacinone	3691-35-8	already implemented
Chlorpyrifos (-ethyl)	2921-88-2	already implemented
Chlorpyrifos-methyl	5598-13-0	already implemented
Chlorothalonil	1897-45-6	latest by 01.03.2025
Chlozolinate	84332-86-5	already implemented
Clothianidin	210880-92-5	already implemented
Coumaphos	56-72-4	already implemented
Coumatetralyl	5836-29-3	already implemented
Cyfluthrin	68359-37-5	already implemented
Cyhalothrin	68085-85-8	already implemented
D		
Dibromochloropropane (DBCP, 1,2-Dibrom-3- chloropropan)	96-12-8	already implemented

Substance Name	CAS Number	Deadline
DDT	50-29-3	already implemented
Deltamethrin	52918-63-5	already implemented
Demeton-S-methyl	919-86-8	already implemented
Diafenthiuron	80060-09-9	latest by 01.03.2025
Diazinon	333-41-5	already implemented
Dichlorvos	62-73-7	already implemented
Dicofol	115-32-2	already implemented
Dicrotophos	141-66-2	already implemented
Dieldrin	60-57-1	already implemented
Difenacoum	56073-07-5	already implemented
Difethialone	104653-34-1	already implemented
Dimoxystrobin	149961-52-4	latest by 01.03.2025
Dinocap	39300-45-3	already implemented
Dinocap 6 (2,4-Dinitro-6-octylphenylcrotonat)	875695-92-4	already implemented
Dinoseb, incl. Dinoseb acetate and other salts	88-85-7	already implemented
Dinotefuran	165252-70-0	already implemented
Dinoterb	1420-07-1	already implemented
Diphacinone	82-66-6	already implemented
Bis(phenylmercury)dodecenylsuccinate (Di(phenylmercury)dodecenylsuccinate)	27236-65-3	already implemented
Disulfoton	298-04-4	already implemented
DNOC compounds	534-52-1	already implemented
E		
Edifenphos	17109-49-8	already implemented
Endosulfan	115-29-7	already implemented
Endrin	72-20-8	already implemented

Substance Name	CAS Number	Deadline
EPN	2104-64-5	already implemented
Ethiofencarb	29973-13-5	already implemented
Ethion	563-12-2	already implemented
Ethirimol	23947-60-6	latest by 01.03.2025
Ethoprophos	13194-48-4	already implemented
Ethohexadiol (Ethyl hexyleneglycol)	94-96-2	already implemented
Ethylene-dibromide; 1,2-Dibromoethane	106-93-4	already implemented
Ethylene-dichloride; 1,2-Dichloroethane	107-06-2	already implemented
Ethylene oxide	75-21-8	already implemented
F		
Famphur	52-85-7	already implemented
Fenamiphos	22224-92-6	already implemented
Fenbutatin oxide	13356-08-6	already implemented
Fenoprop (2,4,5-TP, Silvex)	93-72-1	already implemented
Fenpropathrin	39515-41-8	already implemented
Fenthion	55-38-9	already implemented
Fentin acetate; Triphenyltin acetate	900-95-8	already implemented
Fentin hydroxide; Triphenyltin hydroxide	76-87-9	already implemented
Ferbam	14484-64-1	already implemented
Fipronil	120068-37-3	already implemented
Flocoumafen	90035-08-8	already implemented
Fluazinam	79622-59-6	already implemented
Flucythrinate	70124-77-5	already implemented
Flufenoxuron	101463-69-8	already implemented
Fluoroacetamide	640-19-7	already implemented
Flusilazole	85509-19-9	already implemented

Substance Name	CAS Number	Deadline
Flutriafol	76674-21-0	already implemented
Fonofos	944-22-9	already implemented
Formaldehyde	50-00-0	already implemented
Formothion	2540-82-1	already implemented
Furathiocarb	65907-30-4	already implemented
H		
Halosulfuron-methyl	100784-20-1	latest by 01.03.2025
Heptachlor	76-44-8	already implemented
Heptenophos	23560-59-0	already implemented
Hexachlorobenzene (HCB)	118-74-1	already implemented
Hexchlorcyclohexane; BHC mixed isomers	608-73-1	already implemented
I		
Imidacloprid	138261-41-3	already implemented
Indoxacarb	173584-44-6	latest by 01.03.2025
Iprodione	36734-19-7	latest by 01.03.2025
Isazofos	42509-80-8	already implemented
Isofenphos	25311-71-1	already implemented
Isofenphos-methyl	99675-03-3	already implemented
Isoprocarb	2631-40-5	already implemented
L		
Lead arsenate	7784-40-9	already implemented
Leptophos	21609-90-5	already implemented
Lindane (gamma-HCH)	58-89-9	already implemented
Lufenuron	103055-07-8	latest by 01.03.2025
M		
Magnesium phosphide	12057-74-8	latest by 01.03.2025

Substance Name	CAS Number	Deadline
Mancozeb	8018-01-7	latest by 01.03.2025
Maneb	12427-38-2	latest by 01.03.2025
Mecarbam	2595-54-2	already implemented
Meptyldinocap	131-72-6	already implemented
Mercuric chloride	7487-94-7	already implemented
Mercuric oxide	21908-53-2	already implemented
Mercury compounds and salts	-/-	already implemented
Methamidophos	10265-92-6	already implemented
Methidathion	950-37-8	already implemented
Methiocarb	2032-65-7	already implemented
Methomyl	16752-77-5	already implemented
Mevinphos	7786-34-7	already implemented
Mirex	2385-85-5	already implemented
Monocrotophos	6923-22-4	already implemented
Monolinuron	1746-81-2	already implemented
Monuron	150-68-5	already implemented
N		
Naphthalene chloro-derivatives	CONTAMINANT	already implemented
Nikotin	54-11-5	already implemented
Nitenpyram	150824-47-8	already implemented
Nitrofen	1836-75-5	already implemented
O		
Omethoate	1113-02-6	already implemented
Oxamyl	23135-22-0	already implemented
Oxydemeton-methyl	301-12-2	already implemented

Substance Name	CAS Number	Deadline
P		
Paraquat incl. its salts	4685-14-7	already implemented
Parathion (-ethyl)	56-38-2	already implemented
Parathion-methyl	298-00-0	already implemented
Paris green; copper acetoarsenite	12002-03-8	already implemented
Pentachlorobenzene	608-93-5	already implemented
Pentachlorophenol (PCP)	87-86-5	already implemented
Phenylmercury acetate	62-38-4	already implemented
Phorate	298-02-2	already implemented
Phosalone	2310-17-0	already implemented
Phosmet	732-11-6	latest by 01.03.2025
Phosphamidon	13171-21-6	already implemented
Phosphane	7803-51-2	latest by 01.03.2025
Pindone	83-26-1	already implemented
Piperalin	3478-94-2	already implemented
Pirimicarb	23103-98-2	latest by 01.03.2025
Pirimiphos-methyl	29232-93-7	already implemented
Polybrominated biphenyls (PBB)	67774-32-7	already implemented
Polychlorinated biphenyl (PCB)	CONTAMINANT	already implemented
Polychlorinated terphenyls (PCT)	61788-33-8	already implemented
Procymidone	32809-16-8	already implemented
Propham	122-42-9	already implemented
Propaphos	7292-16-2	already implemented
Propargit	2312-35-8	already implemented
Propetamphos	31218-83-4	already implemented
Pymetrozine	123312-89-0	latest by 01.03.2025

Substance Name	CAS Number	Deadline
Pyrazophos	13457-18-6	already implemented
Pyrimuron (Pyriminil)	53558-25-1	already implemented
S		
Safole	94-59-7	already implemented
Schradan (Octamethyl, Systophos, Octamidophos)	152-16-9	already implemented
Simazine	122-34-9	already implemented
Sodium arsenite; Natriummetaarsenit	7784-64-5	already implemented
Sodium cyanide	143-33-9	already implemented
Sodium fluoroacetate (1080)	62-74-8	already implemented
Strobane	8001-50-1	already implemented
Strychnine	57-24-9	already implemented
Sulfluramid	4151-50-2	already implemented
Sulfotep	3689-24-5	already implemented
Sulfoxaflor	946578-00-3	already implemented
T		
Tebupirimfos	96182-53-5	already implemented
Tefluthrin	79538-32-2	already implemented
Terbufos	13071-79-9	already implemented
Tetraethyllead	78-00-2	already implemented
Tetrametyllead	75-74-1	already implemented
Thallium(I)-sulfat	7446-18-6	already implemented
Thiacloprid	111988-49-9	latest by 01.03.2025
Thiamethoxam	153719-23-4	already implemented
Thiocyclam	31895-21-3	already implemented
Thiodicarb	59669-26-0	already implemented

Substance Name	CAS Number	Deadline
Thiofanox	39196-18-4	already implemented
Thiometon	640-15-3	already implemented
Thiophanate-methyl	23564-05-8	latest by 01.03.2025
Thiram	137-26-8	already implemented
Tolyfluanid	731-27-1	already implemented
Triadimefon	43121-43-3	already implemented
Triazophos	24017-47-8	already implemented
Tributylzinn compounds	-/-	already implemented
Trichlorfon	52-68-6	already implemented
Triforin	26644-46-2	already implemented
Triphenyltin (Fentin) and its salts	-/-	latest by 01.03.2025
Tris (2,3-dibromopropyl)phosphate ("TDBPP")	126-72-7	already implemented
V		
Vamidothion	2275-23-2	already implemented
Vinyl chloride	75-01-4	already implemented
W		
Warfarin	81-81-2	already implemented
Z		
Zeta-cypermethrin	1315501-18-8	already implemented
Zinc phosphide	1314-84-7	already implemented

Sõnastik

Sõnastik

Akuutne standarddoos (Acute Reference Dose, ARfD)	Akuutne standarddoos (Acute Reference Dose, ARfD) on Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) määratletud kui aine kogus kehakaalu kg kohta, mida võib toiduga ühel toidukorral või ööpäeva jooksul tarbida, ilma et see kujutaks tarbijale tuvastatavat riski. Aine tegelik tarbimine tarbija poolt määratakse kindlaks toimeainejääkide põhjal ja väikelaste eeldatava maksimaalse tarbimise põhjal ning kujutab endast ekspositsiooni. Tõestatud toimeainejäägi jaoks ekspositsiooni suhet akuutse standarddoosi suhtes nimetatakse ägeda võrdlusdoosi kasutamiseks ja esitatakse protsendilise väärtusena. Väärtused kuni 100 protsenti võib lugeda ohutuks. ¹⁹
Alliance for Water Stewardship (AWS)	AWS International Water Stewardship Standard (AWS Standard) on ülemaailmselt rakendatav raamistik suurtele veekasutajatele, et mõista oma veekasutust ja mõjusid ning teha ühiselt ja läbipaistvalt valgalal tööd säästva veemajanduse nimel. Standardi eesmärk on saada valgala tasandil sotsiaalset, keskkonnaalast ja majanduslikku kasu. ²⁰
Appellando	Appellando juurutab paljude sidusrühmadega raamistiku kaebuste esitamise mehhanismi ülemaailmselt ühtlustamiseks ja organiseerib oma partneritega lahendusi, et kaitsta inimõiguseid ja keskkonda tarneahelates paremini. Eesmärgiks on võimaldada isikutele, kes teavad inimõiguste või keskkonnaalastest rikkumistest, usaldusväärsete kanalite kaudu juurdepääs abile ja tõhusatele õiguskaitsevahenditele. Appellando kaebuste esitamise mehhanism ühendab ettevõttesiseseid kaebuste esitamise mehhanisme ja laiendab neid üle tarneahelate, tootri- ja teenusturajate ja piirkondade edasi. ²¹

BRC standard	British Retail Consortium (BRC) on 1992 asutatud Briti jaemüügiettevõtete majandusühing. BRC töötab välja üle maailma tunnustatud tooteohutus- ja kvaliteedistandardeid ettevõtetele toidu- ja tarbekaupade tarneahela siseselt. BRC standardi kohane sertifitseerimine sisaldab riskipõhiseid nõudeid, mille põhjal saab hinnata, kas oma kaubamärkide ja margitoodete tarnijad suudavad tarnida ohutuid, kvaliteetseid tooteid, mis vastavad kliendi spetsifikatsioonidele. Selle tulemusel saab klient usaldada, et tooted on ohutud ja hea kvaliteediga. ²²
Certified Sustainably Growni standard	Certified Sustainably Growni standardi kohane sertifitseerimine ettevõttelt SCS Global Services ²³ hõlmab kriteeriume sellistest valdkondadest nagu äri- ja terviklikkus, jätkusuutlikud põllumajanduslikud tavad ja eetilised vastutustunne.
Käitumisjuhend	Schwarzi kontserni ettevõtete äripartneritele ette nähtud käitumisjuhend kirjeldab meie põhimõttelisi põhimõtteid tarnijatega koostöö jaoks. Kasutame oma käitumisjuhendit juba palju aastaid meie tarnijatega läbirääkimisteks eesmärgiga neid kohustada neid põhimõtteid ja standardeid järgima.
EHI Retail Institute	EHI on kaubandusala teadusinstituut Kölnis, millel on umbes 850 liiget. 20 kaubanduse asjatundjat on haldusnõukogus. Teemad, mida EHI uurib, on seotud kaubandusega. EHI eksperdid suhtlevad vahetult ettevõtetega ja esitlevad uuringute ja projektide tulemusi arvukatel üritustel. ²⁴

¹⁹ LGL Bayern: Toiduained: Akute Referenzdosis [Toiduained: akuutne standarddoos], 2024
²⁰ Alliance for Water Stewardship: AWS standard 2.0, 2023
²¹ Appellando: Home, 2024

²² British Retail Consortium (BRC), 2024
²³ SCS sertifikaat „Jätkusuutlikult viljeletud“, 2024
²⁴ EHI: Über uns [Meie kohta], 2025

**ELi
mahepõllumajandus
liku tootmise logo**

ELi mahepõllumajandusliku tootmise logoga saavad ELis mahetoodetud tooted ühtse tuvastusmärgi. Mahepõllumajandusliku tootmise logo tohib olla üksnes toodetel, mille kohta on heakskiidetud kontrollasutus tõendanud, et need on toodetud mahedalt. See tähendab, et need peavad vastama tootmisele, töötlemisele, transpordile ja ladustamisele seatud rangetele tingimustele. Lisaks on logo üksnes sellistel toodetel, mis koosnevad vähemalt 95% mahekoostisainetest ja vastavad ülejäänud 5% puhul täiendavatele rangetele nõutele. Sama koostisaine ei tohi samaaegselt esineda mahekoostisainena ja muu kui mahekoostisainena. ELi mahepõllumajandusliku tootmise logo kõrval peab olema kontrollasutuse kood ja asukoht, kus toote põllumajanduslikud toorained toodeti.²⁵

FLOCERT

FLOCERT on üks maailma juhtivaimatest sotsiaalsete auditite ja sertifitseerimise pakkuja ning Fairtrade'i ülemaailmne sertifitseerija.²⁶

**GLOBALG.A.P.
Advisory Board**

Selle liikmete sektoripõhistel teadmistel põhinevalt annab GLOBALG.A.P. Advisory Boardi nõuandekomisjon sekretariaadile strateegilisi suuniseid. See koosneb samas vahekorras tootjate / tarnijate ja kaubanduse / toiduainetega seotud teenusepakkujate kategooriate esindajatest. GLOBALG.A.P. Kogukonna liikmed valivad kandidaadi nelja-aastaseks ametiajaks.²⁷

**GLOBALG.A.P.
Environmental
Sustainability
Solutioni (ESS)
töörühm**

Environmental Sustainability Solutioni (ESS) rahvusvaheline töörühm on võtnud endale ülesande välja töötada ökoloogilisi jätkusuutlikkuse lahendusi, nt standardeid või standardite lisasid, ning tuua need aastaks 2025 turule.²⁸

**GLOBALG.A.P.
Fruit and Vegetables
Technical
Committee**

Puu ja köögiviljade alane tehniline komisjon on seadnud endale eesmärgiks edendada taimekasvatuses häid põllumajanduslikke tavasid. Liikmed hindavad fookusrühmade esitatud rakendatavaid ettepanekuid, nõustavad standardi tõlgendamisel ja parendamisel, hindavad riiklike tõlgendamissuuniste (NIG-e) ja tegelevad oluliste probleemidega, mis esinevad värske kauba sektoris.²⁹

**GLOBALG.A.P.
standard**

GLOBALG.A.P. käivitas 1997. aastal jaemüüjate algatus EUREPGAP. GLOBALG.A.P. sisaldab heade põllumajandustavade standardeid ja programme kokku kolmes tootevaldkonnas: taimed, põllumajandusloomad ja vesiviljelus. Põhistandard **IFA** (International Farm Assurance) sisaldab lisaks mõnele jätkusuutlikkuse kriteeriumile eelkõige toiduohutuse nõudeid. Standardeid täiendavad nn GLOBALG.A.P.+lisad nagu **GRASP** (inimõiguste rikkumiste riskianalüüs) või **SPRING** (säätlik veekasutus). Ühtne märgis „GGN“ (GLOBALG.A.P. number) tähistab kõiki GLOBALG.A.P. sertifitseeritud tooteid.³⁰

**Human Rights
Impact Assessment
(HRIA)**

Human Rights Impact Assessment (HRIA) kirjeldab inimõiguste mõju hindamist kui protsessi, mille käigus tuvastatakse, prognoositakse ja reageeritakse süstemaatiliselt äritegevuse, valitsuse poliitika või kaubanduslepingu võimalikele mõjudele, mida need inimõigustele avaldavad.³¹

IDH

IDH on 2008 asutatud rahvusvaheline organisatsioon, mis koondab avalikke ja eraviisilisi huvirühmi, et kujundada ülemaailmseid põllumajandusturge jätkusuutlikumalt ja kaasavamalt. Ühiselt koos partneritega arendavad nad selliste ülemaailmsete väärtusahelate kriitiliste väljakutsete jaoks lahendusi nagu kliimamuutus, ebaõiglasel töötingimused ja töötasud, ebavõrdne väärtuste jaotamine ja sugudevaheline ebavõrdsus.³²

²⁵ Euroopa Komisjon: mahepõllumajandusliku tootmise logo, 2024

²⁶ FLOCERT: Assuring Fairness, 2025

²⁷ GLOBALG.A.P.: Advisory Board, 2024

²⁸ GLOBALG.A.P.: Environmental Sustainability Working Group, 2024

²⁹ GLOBALG.A.P.: Fruit and Vegetables Technical Committee, 2024

³⁰ GLOBALG.A.P.: GLOBALG.A.P. ajalugu, 2024

³¹ Danish Institute for Human Rights: Introduction to human rights impact assessment, 2023

³² IDH: About IDH, 2025

IFS standard

IFS Management GmbH (IFS) on Prantsusmaa jaekaubanduse liidu FCD ja Saksamaa jaekaubanduse liidu HDE ühisettevõte. See töötab välja üle maailma tunnustatud tooteohutus- ja kvaliteedistandardeid ettevõtetele toidu- ja tarbekaupade tarneahela siseselt. IFS standardi kohane sertifitseerimine sisaldab riskipõhiseid nõudeid, mille põhjal saab hinnata, kas oma kaubamärkide ja margitoodete tarnijad suudavad tamida ohutuid, kvaliteetseid tooteid, mis vastavad kliendi spetsifikatsioonidele. Selle tulemusel saab klient usaldada, et tooted, mis ta jaekaubandusest riulilt leiab, on ohutud ja hea kvaliteediga.³³

International Labour Organization (ILO)

International Labour Organization (ILO) pühendub sotsiaalse võrdsuse ning rahvusvaheliselt tunnustatud inim- ja tööõiguste edendamisele ning järgib oma asutamisel seatud ülesannet, et sotsiaalne õiglus on universaalse ja püsiva rahu jaoks olulise tähendusega. ÜRO ainsa kolmepoolse organisatsioonina koondab ILO aastast 1919 valitsusi, tööandjaid ja töötajaid 187 liikmesriigist, et kehtestada tööstandardeid, arendada suuniseid ning arendada kõigi naiste ja meeste jaoks programme inimväärika töö edendamiseks.³⁴

³³ IFS Management GmbH (IFS), 2024
³⁴ ILO: About the ILO, 2025

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) on rahvusvaheline organisatsioon, mis seisab parema elu jaoks paremate suuniste arendamise eest. See arendab juba 60 aastat suuniseid, mis edendavad jõukust ja võimalusi ning põhinevad võrdsusel ja heaolul.

OECD teeb tihedat koostööd poliitikakujundajate, huvirühmade esindajate ja kodanikega, et juurutada tõenduspõhiseid rahvusvahelisi standardeid ja leida lahendusi sotsiaalsetele, majanduslikele ja ökoloogilistele väljakutsetele. Toodangu parendamisest ja kliimamuutuste vastu võitlemise poliitiliste meetmete tugevdamisest kuni hariduse tugevdamiseni ja maksudest kõrvalehoidumise vastu rahvusvaheliselt võitlemiseni on OECD ainulaadne foorum ja teadmuskeskus andmete, analüüside ja parimate tavade jaoks avalikus poliitikas. Peamine eesmärk seisneb rahvusvaheliste standardite kehtestamises ja nende elluviimise toetamises – ja abistada riike tugevama, õiglasema ja puhtama keskkonna teekonna tasandamisel.³⁵

Planetary Health Diet (PHD)

2019 esitlesid EAT Lanceti komisjoni 37 üle maailma juhtivat teadlast ülemaailmse toitumislase ülemineku teaduslikku alust: Planetary Health Diet'it (PHD). Tervislik ja jätkusuutlik toitumisviis, mis on seotud Maal olevate kõigi inimeste igapäevase kalorie vajadusega, võttes arvesse planeedi piire.³⁶

³⁵ OECD: About, 2025
³⁶ Eatforum: The EAT – Lancet Commission on Food, Planet, Health, 2024

QS GmbH tehniline komitee	QS kontrollisüsteem on Initiative der Wirtschaft für sichere Lebensmittel (ohutu toidu ettevõtete algatus) – talunikust kuni kaupluseletini. Süsteemi kõik edasiarendused toimuvad tihedas kooskõlas ettevõtjatega. Nii on tagatud, et kõik süsteemi partnerid on ühistesse jõupingutustesse kaasatud. Kolmes tehnilises komitees, järelevalvenõukogus ja sanktsioonide nõuandekomitees toetavad seepärast nimekad eksperdid oma oskustebega headest kätest pärineva toidu kasutamist. Peale selle on veel erinevaid spetsiaalsetele teemadele pühendatud tööühmi seoses sõoda ja toiduainete tootmisega ning kaks teadusfondi, mis edendavad toiduohutusalast uurimistegevust.³⁷
Rainforest-Alliance (RA) standard	Rainforest Alliance (RA) asutati 1987. aastal, et pühenduda bioloogilise mitmekesisuse säilitamisele ning ökoloogiliselt jätkusuutlike ja sotsiaalselt õiglaste tavade edendamisele põllumajanduses ja metsanduses enam kui 60 riigis. See annab tarbijatempli rohelise konnaga, mille aluseks on standard „Rainforest Alliance Sustainable Agriculture Standard“. Selle taga on nii inimõiguste kriteeriumid nagu juurdepääs haridusele või lapstööjõu keeld kui ka ökoloogilised nõuded, nagu vee ja bioloogilise mitmekesisuse kaitse. 2018. aastal ühines RA UTZ sertifitseerimisprogrammiga.³⁸
Science Based Targets initiative (SBTi)	SBTi on mittetulundusühing, mis kutsub ettevõtteid ja finantsasutusi üle maailma üles andma oma osa kliimakriisiga võitlemisel. See määratleb ja edendab parimaid tavasid heitkoguste vähendamiseks ja nullheite eesmärgi kooskõlas kliimateadusega. SBTi väljatöötatud standardid, tööriistad ja juhised võimaldavad ettevõtetel ja finantsasutustel seada teaduspõhiseid eesmärgi kooskõlas uusima kliimateadusega. Neid ettevõtete ja finantsasutuste eesmärgi hindab ja kinnitab SBTi.³⁹

SIZA standard	SIZA (Sustainable Agriculture in South Africa) standardi kohase sertifitseerimise eesmärk on toetada talunikke eetiliste tööeeskirjade järgimisel ja keskkonnaohutuses. Tegu on Lõuna-Aafrika standardiga, mis järgib ülemaailmset parimat tava ja pakub soodsat lähenemiskiisi, olenemata sellest, millisele turule tootja tarnib.⁴⁰
Sustainable Purchasing Policy (SPP)	Sustainable Purchasing Policy määrab nõuded müüjale ja muule tarneahelale ettevõtte vastutuse valdkonnas ning koondab tarneahelas inimõigusi ja keskkonda kaitsvaid meetmeid.
WWFi riskifilter	WWFi riskifiltriga on ettevõtetel lihtne juurdepääs erinevatele tööriistadele, bioloogilise mitmekesisuse filtrile ja vee riskifiltrile, millega saavad kasutajad oma andmed keskele ja turvalisele veebiplatvormile üles laadida ja neid hallata, et teostada oma bioloogilise mitmekesisuse ja vee riskihindamised. WWFi bioloogilise mitmekesisuse riskifiltrit tuleks kasutada söelumisvahendina, et tuvastada riske bioloogilisele mitmekesisusele ning muuta bioloogilist mitmekesisust kaitsvad ettevõttepoolsed meetmed prioriteediks. WWFi vee riskifiltrit tuleks kasutada söelumisvahendina, et tuvastada veega seotud riske ning muuta vee valdkonnas ettevõttepoolsed meetmed prioriteediks.⁴¹

³⁷ QS GmbH: Gremien (q-s.de), 2024
³⁸ Rainforest Alliance: Über uns [Meie kohta], 2023
³⁹ Science Based Targets Network: Who we are, 2024

⁴⁰ SIZA: Welcome to SIZA, 2024
⁴¹ WWF Risk Filter: Introduction to Tools, 2025

Allikad ja lingid

Allikad ja lingid

Alliance for Water Stewardship:

The AWS Standard 2.0

<https://a4ws.org/the-aws-standard-2-0/>

(seis: 2024)

Appellando:

Home

<https://www.appellando.org/>

(seis: 2024)

British Retail Consortium (BRC):

Why BRCGS

<https://www.brcgs.com/about-brcgs/why-brcgs/CGS>

(seis: 2024)

Danish Institute for Human Rights:

Introduction to human rights impact assessment

<https://www.humanrights.dk/tools/human-rights-impact-assessment-guidance-toolbox/introduction-human-rights-impact-assessment>

(seis: 2023)

Department for Energy Security and Net Zero (DESNZ):

Greenhouse gas reporting: conversion factors

<https://www.gov.uk/government/publications/greenhouse-gas-reporting-conversion-factors-2024>

(seis: 2022)

Eatforum:

The EAT-Lancet Commission on Food, Planet, Health

<https://eatforum.org/eat-lancet-commission/>

(seis: 2024)

EHI Retail Institute:

Über uns [Teave meie kohta]

<https://www.ehi.org/das-ehi/ueber-uns/>

(seis: 2025)

EHI Retail Institute: Inimõiguste ja keskkonnakaitse instituut

Appellando: Beschwerdemechanismus entlang der Lieferkette [Kaebuste esitamise mehhanism kogu tarneahelas]

<https://www.ehi.org/presse/fuer-menschenrechte-und-umweltschutz/>

(seis: 2023)

Euroopa Komisjon:

mahelogo

https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organic-logo_en

(seis: 2024)

Euroopa Komisjon:

Brief on food waste in the European Union

https://knowledge4policy.ec.europa.eu/publication/brief-food-waste-european-union_en

(seis: 2020)

Fairtrade:

Was ist Fairtrade? [Mis on Fairtrade?]

<https://www.fairtrade-deutschland.de/was-ist-fairtrade>

(seis: 2024)

FLOCERT:

FLOCERT – Assuring Fairness

<https://www.flocert.net/de/>

(seis: 2025)

GLOBALG.A.P.:
Advisory Board

<https://www.globalgap.org/about/advisory-board/>
(seis: 2024)

GLOBALG.A.P.:
Die Geschichte von GLOBALG.A.P. [GLOBALG.A.P. ajalugu]

<https://www.globalgap.org/about/history/>
(seis: 2024)

GLOBALG.A.P.:
Environmental Sustainability Working Group

<https://www.globalgap.org/about/focus-groups/environmental-sustainability-wg/>
(seis: 2024)

GLOBALG.A.P.:
Fruit and Vegetables Technical Committee

<https://www.globalgap.org/about/technical-committees/fruit-and-vegetables-tc/>
(seis: 2024)

IDH: The Sustainable Trade Initiative
About IDH

<https://idh.org/about>
(seis: 2025)

IFS Management GmbH (IFS):
Über den IFS [IFS-i kohta]

<https://www.ifs-certification.com/de/about-ifs>
(seis: 2024)

ILO (International Labour Organization):
About the ILO

<https://www.ilo.org/about-ilo>
(seis: 2025)

Lebensmittelzeitung:
Beschwerdemechanismus von Lidl steht Pate [Lidli kaebuste esitamise mehhanism on eeskujuks] (artikkel)

Ressort Frischware; autor: Alrun Krönert, lk 18, väljaanne 27000,
(seis: 13.10.2023)

Lebensmittelzeitung:
Menschenrechte in der Lieferkette [Inimõigused tarnekettis] (intervjuu)

Ressort Frischware; autor: Alrun Krönert, lk 18, väljaanne 27000,
(seis: 13.10.2023)

LGL Bayern:
Lebensmittel: Akute Referenzdosis [Toiduained: akuutne standarddoos]

https://www.lgl.bayern.de/lebensmittel/chemie/pflanzenschutzmittel/et_akute_referenzdosis.htm
(seis: 2024)

Lidl in Deutschland:
Biodiversitätsstandard [Bioloogilise mitmekesisuse standard]

<https://unternehmen.lidl.de/verantwortung/gut-fuer-denplaneten/biodiversitaet/massnahmen/biodiversitaetsstandard>
(seis: 2023)

OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development):
About

<https://www.oecd.org/en/about.html>
(seis: 2025)

Our World in Data:

How much of global greenhouse gas emissions come from food?

<https://ourworldindata.org/greenhouse-gas-emissions-food>

(seis: 2021)

QS GmbH:

Gremien [Komisjonid]

<https://q-s.de/q-s-scheme/qssystem-committees.html>

(seis: 2024)

Rainforest Alliance:

Über uns [Teave meie kohta]

<https://www.rainforest-alliance.org/about/>

(seis: 2023)

Science Based Targets Network:

Who we are

<https://sciencebasedtargetsnetwork.org/about/#:~:text=What%20we%20do,the%20Science%20Based%20Targets%20initiative.>

(seis: 2024)

SCS Global Services:

SCS Zertifizierung „Nachhaltig angebaut“ [SCS sertifikaat „Jätkusuutlikult viljeletud“]

<https://de.scsglobalservices.com/services/sustainably-grown-certification>

(seis: 2024)

The Sustainability Initiative of South Africa (SIZA):

Welcome to SIZA

<https://siza.co.za/>

(seis: 2024)

Thünen Institut für Marktanalyse:

Lebensmittelverluste bei Obst und Gemüse – Die Rolle von Qualitätsanforderungen und Unternehmenspraktiken des Lebensmitteleinzelhandels [Toidujäätmed puu- ja köögiviljade puhul – kvaliteedinõuete ja ettevõtte tavade roll toiduainete jaekaubanduses]

https://literatur.thuenen.de/diqbib_extern/dn065583.pdf

(seis: 2023)

Umweltbundesamt (Saksamaa keskkonnaamet):

Pflanzenschutzmittel [Taimekaitsevahendid]

<https://www.umweltbundesamt.de/themen/chemikalien/pflanzenschutzmittel>

(seis: 09.12.2024)

Wagner, D. L., Grames, E. M., Forister, M. L., Berenbaum,
M. R., & Stopak, D.:

Insect decline in the Anthropocene: Death by a thousand cuts

<https://www.pnas.org/doi/full/10.1073/pnas.2023989118>

(seis: 11.01.2021)

WWF:

Wasserverbrauch und Wasserknappheit [Vee tarbimine ja vee nappus]

<https://www.wwf.de/fileadmin/fm-wwf/Publikationen-PDF/Landwirtschaft/WWF-Studie-Kulinarischer-Kompass-Wasser.pdf>

(avaldatud 2021)

WWF Risk Filter:

Introduction to Tools

<https://riskfilter.org/#introduction>

(seis: 2025)

Pildiallikad

Tiitelleht
Adobe Stock_656916557

Lk 1
Adobe Stock_321433031

Lk 3
Adobe Stock_330600303

Lk 12
AdobeStock_1077331630

Lk 12
AdobeStock_312862650

Lk 12
AdobeStock_334795860

Lk 23
Adobe Stock_126922352

Lk 24
Adobe Stock_82097098

Kontaktid

Lidl Eesti OÜ

[aadressirida 1]

[aadressirida 2]

[E-posti aadress (valikuline)]

Täiendavad viited CSR-ile

[Veebileht]

[CSR-i veebileht]

Autoriõiguse teatis

Selle dokumendi sisu (sh tekst, graafika, fotod, logod jne) ja dokument ise on kaitstud autoriõigusega. Seda dokumenti ja/või selle sisu ei tohi ilma Lidl'i kirjaliku loata levitada, muuta, avaldada, tõlkida ega reprodutseerida.

Sugu puudutav teatis

Parema loetavuse huvides kasutatakse selles väljaandes isikunimetuste ja isikunimede puhul meessoost vormi. Võrdse kohtlemise osas kehtivad vastavad tingimused üldjuhul kõikide sugude kohta. Keele lühendatud vorm on mõeldud ainult toimetustelisel põhjustel ega sisalda hinnanguid.

© Lidl Eesti OÜ